

Nr 156.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till fångvården m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1936.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

K. Schlyter.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter:

»I årets statsverksproposition har, i avbidan på särskild proposition i ämnet, dels till *Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen* för budgetåret 1936/1937 beräknats ett förslagsanslag av 204,600 kronor, dels till *Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten* för nämnda budgetår beräknats ett förslagsanslag av 2,716,000 kronor, dels slutligen till *Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten: Omkostnader* för samma budgetår beräknats ett förslagsanslag av 1,202,300 kronor. Sedan den i statsverkspropositionen omnämnda utredningen angående nedläggande av vissa kronohäkten numera

avslutats, torde frågan om dessa tre anslag få upptagas till förnyad behandling. I sammanhang därmed torde jämväl få anmälas vissa närstående frågor.

Innan redogörelse lämnas för resultatet av den verkställda utredningen rörande sagda kronohäkten synes det lämpligt att något beröra det allmänna spörsmålet om fångvårdens anstaltsbehov och dettas tillgodoseende under den närmaste framtiden.

De statliga fångvårdsanstalterna uppgå för närvarande till ett antal av 34 och äro spridda över hela landet. Med undantag för centralfängelserna i Malmö och å Härlanda äro de uppförda i mitten av 1800-talet. Samtliga anstalter äro anpassade för det system som då ansågs normgivande för fångbehandlingen d. v. s. cellsystemet. Endast vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Härlanda samt vid ett fåtal andra fängelser finnas anordnade särskilda verkstadslokaler. Övriga fängelser sakna egentliga verkstäder med moderna tekniska anordningar. De tomter, varå fängelserna äro uppförda, äro på de flesta håll allt för små för att fängelserna skola kunna utvidgas, vartill kommer att flera av fängelserna, som tidigare legat ganska isolerade, blivit kringbyggda av de växande städerna. Härigenom har den isolering som är nödvändig för ett fängelse blivit bruten. Under årens lopp ha visserligen en del ändrings- och förbättringsarbeten i fängelserna vidtagits, men på grund av fängelsernas ålderdomliga byggnadssätt har det varit omöjligt att åstadkomma ens sådana lokala anordningar, som erfordras för den fångbehandling gällande verkställighetslag föreskriver. Än mindre har det varit möjligt att genomföra en sådan differentiering i fångbehandlingen som en modern fångvård anses kräva. Att åtskilliga fångar utan fara för rymning skulle kunna förvaras under friare former, är en synpunkt som ej kunnat vinna beaktande i större omfattning. En lämplig uppdelning av fångarna i olika kategorier och grupper kan ej heller åstadkommas. Det låter sig sålunda icke göra att effektivt åtskilja häktade, bötesförvandlings-, fängelse- och straffångar, ehuru en sådan uppdelning är föreskriven i verkställighetslagen. Ej heller kunna förstagångsförbrytare hållas åtskilda från återfallsförbrytare.

Enligt nu rådande uppfattning om fångbehandlingen bör en fortsatt utjämning ske av den förut strängt genomförda skillnaden mellan straff i enrum och i gemensamhet; det anses med andra ord lämpligt med ett s. k. modifierat cellsystem, där behandling i cell och behandling i gemensamhet komma till användning jämsides. Åsiktsförskjutningen har för övrigt kommit till uttryck i den ändring i gällande verkställighetslag som antogs av 1934 års riksdag.

Vissa av straffängelserna och kronohäktena äro till följd av låg beläggning i hög grad oekonomiska, vilket vid flera tillfällen varit föremål för uppmärksamhet både från statsmyndigheternas sida och vid de utredningar som härutinnan verkställes.

Den nya lagstiftningen på straffrättens område har påkallat inrättande av specialanstalter för fångvården. När genom lagarna om förvaring och internering av förminskat tillräkneliga förbrytare och återfallsförbrytare infördes

specialbehandling för dessa kategorier, löstes det erforderliga lokalbehovet på det sätt att äldre fångvårdsanstalter apterades till förvarings- och interneringsanstalter. Det var från början klart att detta var ett provisorium som icke för någon längre tid kunde fungera tillfredsställande. Under de år som gått sedan förvarings- och interneringsanstalterna togos i bruk har det också visat sig, att de ej fylla de fordringar som måste uppställas på dylika anstalter. Visserligen har förvaringsanstalten i Norrköping under senare år utvidgats, men härigenom ha bristerna ej blivit tillfredsställande avhjälpta. Denna anstalt är ej heller tillräcklig, varför en del av klientelet måst provisoriskt överflyttas till kronohäktet i Ystad. Framför allt saknas vid ifrågavarande anstalter möjlighet att genomföra en verklig differentiering med gradvis ökad rörelsefrihet inom anstalterna, och dessa förfoga dessutom icke över några sådana områden, som lämna tillgång till friluftsbete under former vilka kunna förbereda de förvarade och internerade för utskrivning. Sistnämnda brist har visat sig allt mer kännbar ju längre tid förvaringen eller interneringen varat.

För närvarande finnas inom fångvården särskilda sinnessjukavdelningar vid centralfängelserna å Långholmen, å Härlanda, i Malmö, i Härnösand och i Växjö, straffängelset i Jönköping samt kronohäktena i Ystad och Västervik. Fångvårdens sinnessjukavdelningar utgöras med undantag för den vid Långholmsfängelset av gamla fångvårdsanstalter, byggda efter cellsystemet och nödtorftigt apterade för sitt nya ändamål. I fråga om lokaler, tillfällen till arbete och rörelse i det fria tåla dessa sinnessjukavdelningar icke jämförelse med statens sinnessjukhus. Sinnessjukavdelningarnas belägenhet inom straffanstalter medför, att de där intagna bliva underkastade frihetsinskränkningar som verka irriterande på dem och även på andra sätt äro till men för sjukvården. Ur ekonomisk och organisatorisk synpunkt samt jämväl med hänsyn till vården skulle det vara lämpligt om sinnessjukavdelningarna koncentrerades.

Slutligen är att anföra att genom lagen om ungdomsfängelse i lagstiftningen införts en särbehandling för unga brottslingar över 18 år, vilken särbehandling kräver inrättandet av en ny anstalt.

Ur ekonomisk och administrativ synpunkt är det givetvis önskvärt att fångbehandlingen koncentreras till ett mindre antal anstalter. Den ifrågasatta nedläggningen av kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla utgör ett led i strävandena för en sådan koncentring. Utredning torde snarast böra verkställas angående möjligheten att nedlägga jämväl andra fångvårdsanstalter än de nyssnämnda. Vissa förberedande undersökningar i sådan riktning ha för övrigt redan blivit anställda.

Av det förut anförda torde emellertid framgå, att det för närvarande föreligger ett stort behov av att få gamla och omoderna fångvårdsanstalter ersätta med nya anstalter, som kunna möjliggöra en mera tidsenlig och effektiv fångbehandling än som med nuvarande bristfälliga lokala anordningar kan åstadkommas. Nybyggnadsbehovets omfattning nödvändiggör upprättandet av en plan som kan genomföras successivt.

Det behov som först måste tillgodoses följer av den nya lagstiftningen angående ungdomsfängelse. Senare i dag torde jag få återkomma till frågan om anordnande av en anstalt för män som ådömts ungdomsfängelse, därom särskild proposition torde böra avlätas till riksdagen. Enligt det förslag som föreligger skulle den nya anstalten förläggas till Skenäs kungsgård i Östra Husby socken, Östergötlands län. Det är avsett att de särskilda mottagnings- och isoleringsavdelningar som erfordras för den nya anstalten skola kunna förläggas till någon av de närbelägna fångvårdsanstalterna. Därvid har i första rummet ansetts böra ifrågakomma centralfängelset i Norrköping, vilket dock ej kan komma till användning för detta ändamål förrän ny vårdanstalt inrättats för förminskat tillräkneliga förbrytare. Å Norrköpingsanstalten skulle då kunna mottagas även andra ungdomliga förbrytare än sådana som ådömts ungdomsfängelse, varigenom straffängelserna i Uppsala och Gävle skulle frigöras från ungdomliga förbrytare och kunna nedläggas eller tagas i anspråk för annat fångvårdsändamål.

Såsom ett andra led i nybyggnadsplanen torde böra följa anordnandet av en ny förvarings- och interneringsanstalt samt i samband därmed en ny sinnessjukanstalt för fångvården. Då klientelet på förvaringsanstalten och klientelet på interneringsanstalten förete flera likheter samt det ur administrativ och organisatorisk synpunkt skulle vara fördelaktigt att sammanföra dessa båda grupper till en gemensam anstalt — om ock med särskilda avdelningar — torde möjligheten av en sådan åtgärd böra undersökas. Det synes antagligt att i anslutning till denna anstalt jämväl skall kunna förläggas det nya sinnessjukhus, som erfordras såsom ersättning för de till vanliga fängelsebyggnader förlagda sinnessjukavdelningarna vid fångvården. Till detta nya sinnessjukhus skulle för observation eller vård hänvisas straffrifyklarade samt sinnessjuka och abnorma fångar, varjämte det borde fungera såsom undersökningsinstitution för tilltalade. Frågan om anordnandet av en anstalt sådan som den nu angivna är redan föremål för behandling. Sedan särskilda sakkunniga tillkallats för att bland annat verkställa utredning rörande frågan om revision av förvarings- och interneringslagarna, har nämligen Kungl. Maj:t genom beslut den 25 oktober 1935 uppdragit åt fångvårdsstyrelsen att i samråd med de sakkunniga verkställa förberedande utredning angående anordnandet och lämpliga förläggningen av en anstalt avsedd att ersätta de nuvarande anstalterna för förvarade och internerade ävensom angående möjligheten att i anslutning till en sådan anstalt inrätta en sinnessjukavdelning för fångvården.

Såsom ett tredje led i nybyggnadsplanen återstår sedan uppförandet av ett eller eventuellt två nya centralfängelser. Denna fråga tarvar uppenbarligen särskild och ingående utredning, innan något uttalande kan göras angående sättet och tidpunkten för dess lösande.

1. Nedläggande av vissa kronohäkten. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1935 ha ledamoten av riksdagens första kammare borgmästaren G. A. Björkman samt ledamöterna av riksdagens andra kammare C. R. Jansson och G. Strindlund tillkallats att såsom sakkuninga inom justi-

tiedepartementet biträda vid utredning angående nedläggande av vissa fångvårdsanstalter. Åt Björkman har uppdragits att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete. De sakkunniga ha verkställt utredning angående nedläggande av kronohäkten i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla. Därvid ha de sakkunniga på ort och ställe förhandlat med representanter för städerna och de tingshusbyggnadsskyldige angående häktenas nedläggande och träffat vissa preliminära uppgörelser därom. Den 19 december 1935 ha de sakkunniga avlämnat berättelse rörande den verkställda utredningen. Yttranden ha sedermera infordrats från de städer och domsagor som beröras av nedläggandet.

Redan under år 1920 hade fångvårdsstyrelsen på grund av den ringa fångbeläggningen vid kronohäkten i Karlshamn och Ängelholm föreslagit nedläggande av dessa häkten. På grund av motstånd från de lokala myndigheternas sida ledde emellertid förslaget ej till något resultat.

Nedläggande av nämnda kronohäkten samt de i Norrtälje och Uddevalla föreslogs sedermera i det av landshövdingen Sven Hagströmer utarbetade, den 16 juli 1931 avgivna betänkandet med »Riktlinjer för vinnande av viss koncentration inom det svenska fångvårdsväsendet» (statens off. utredn. 1931: 16).

Även *organisationsnämnden* uttalade sig i sin den 11 oktober 1931 avgivna utredning med förslag angående fångvårdens framtida ordnande för nedläggande av dessa kronohäkten. Nämnden anförde därvid, att dessa anstalter hade synnerligen ringa betydelse för fångvården och numera så gott som uteslutande användes för förvaring av rannsaknings- och bötesfångar. Ur fångbehandlings synpunkt åberopades dessutom, att så små anstalter som dessa i allmänhet icke kunde komma till verklig effektiv användning. Möjligheterna att bereda fångarna tillgång till nyttigt och produktivt arbete vore mycket beskurna; någon verkstadsdrift kunde av naturliga skäl icke ifrågakomma. Fångarna finge därför huvudsakligen sysselsättas med handräckningsgöromål och tillfälliga småarbeten. Antalet befattningshavare vore i förhållande till fångantalet oproportionerligt stort, något som svårigen kunde undvikas vid småanstalter, vilka för sin drift krävde visst antal bevakningsmän, oavsett det antal fångar som där förvarades. Kostnaderna bleve därför för fånge och dag avsevärt högre vid dessa kronohäkten än vid fångvårdsanstalterna i allmänhet. Enligt gjorda beräkningar vore kostnaderna för häktenas drift så stora, att ett nedläggande av dem skulle, oavsett att utgifterna för fångtransporter skulle komma att genom nedläggandet avsevärt ökas, medföra en minskning av fångvårdens totalkostnader med ej mindre än omkring 50,000 kronor för år.

Fångvårdsstyrelsen förklarade i yttrande över organisationsnämndens förslag, att den icke hade något att erinra mot nedläggandet av de fyra häktena. Styrelsen anmärkte emellertid att, innan detta kunde äga rum, de krav vederbörande rättsägare kunde framställa i anledning av de föreslagna åtgärderna måste undersökas.

Över organisationsnämndens förslag inhämtades yttranden även från vederbörande länsstyrelser. *Länsstyrelsen i Stockholms län* hade ej något att

erinra mot nedläggandet av kronohäktet i Norrtälje under antagande att organisationsnämndens ekonomiska kalkyler visade sig riktiga och att ett nedläggande av häktet således komme att bereda statsverket ekonomisk vinst. *Länsstyrelsen i Blekinge län* ansåg att, med hänsyn till kronohäktets i Karlshamn ytterst ringa beläggning och som följd därav synnerligen stora dagskostnad i drift, bibehållande av häktet ej längre kunde anses försvarbart. I fråga om kronohäktets i Ängelholm nedläggande uttalade *länsstyrelsen i Kristianstads län*, att vissa svårigheter därigenom skulle uppstå samt att, om med hänsyn till det allmännas intresse ett nedläggande likväl ansåges böra komma till stånd, sådana åtgärder borde vidtagas att rannsakingarna kunde hållas å respektive tingsställen. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* avstyrkte indragning av kronohäktet i Uddevalla, enär en sådan åtgärd skulle medföra olägenheter för länet ej minst på grund av att befintliga härads- och stadshäkten i länet ej vore ägnade att mottaga den funktion som rannsakingshäkte, vilken nu utövades av kronohäktet. En indragning skulle, enligt vad länsstyrelsen uttalade, framtvinga byggande av nya häkteslokaler i länet.

Det torde vara erforderligt för bedömande av spörsmålet om häktenas nedläggande att en kortfattad redogörelse lämnas för vart och ett av ifrågasvarande kronohäkten.

Kronohäktet i Norrtälje. Detta häkte uppfördes i slutet av 1850-talet för en kostnad av omkring 45,000 kronor. Staden och de tingshusbyggnadsskyldige i Lyhundra härad samt Bro, Vätö, Frötuna och Länna skeppslag ha enligt en av Kungl. Maj:t genom beslut den 23 februari 1858 fastställd överenskommelse vid uppförandet lämnat 3,669 riksdaler banko såsom bidrag för att i kronohäktet inrymdes tingslokal med arkivrum. Enligt samma överenskommelse skulle staden upplåta för kronohäktet erforderlig tomt, varjämte staden och de tingshusbyggnadsskyldige skulle ansvara för häktets framtida underhåll enligt viss beräkningsgrund.

Efter det under år 1910 i Norrtälje uppförts ett tingshus för Mellersta Roslags domsaga samt de tingshusbyggnadsskyldige därefter förlagt sin tingslokal och sitt arkiv till tingshuset, ha de tingshusbyggnadsskyldige till fångvårdsstyrelsen uthyrt tingslokalen, arkivrummet samt två andra rum i kronohäktet mot en årlig hyra av 320 kronor samt mot befrielse för de tingshusbyggnadsskyldige att erlagga bidrag till underhåll av häktet men med rätt för domsagan att hålla rannsakingar i kronohäktet.

Kronohäktesbyggnaden är uppförd av sten i två våningar och har 13 celler för fångförvar samt inrymmer därjämte, förutom tingslokal, två bostadslägenheter för personal, den ena om fyra rum och kök samt den andra om ett rum. Tomtens areal är 2,923 kvm, därav staden upplåtit till kronan 1,563.5 kvm. Övriga delen av tomten har kronan förvärvat från enskilda personer. Kronan har erhållit laga fasta och lagfart å hela tomten. Fastighetens taxeringsvärde är 50,000 kronor.

Kronohäktet är rannsakingshäkte för staden samt Mellersta Roslags och Norra Roslags domsagor. I häktets tingslokal hållas rannsakingar med häk-

tade, som skola rannsakas inför rådhusrätten och Mellersta Roslags domsagas häradsrätt.

Till belysning i vilken utsträckning kronohäktet kommit till användning må meddelas, att medeltalet fångar per dag var under åren 1931—1934 7 samt 1935 (t. o. m. den 1 september) 5. Högsta beläggningen var år 1933 17, 1934 15 samt 1935 (t. o. m. den 1 september) 11. Antalet rannsakingar har varit år 1932 3, 1933 6, 1934 7 samt 1935 (t. o. m. den 1 september) 2.

Enligt det förslag till överenskommelse, som av de sakkunniga uppgjorts angående häktets nedläggande och som underställts stadsfullmäktige i Norrtälje samt de tingshusbyggnadsskyldige i Mellersta Roslags domsaga för godkännande, skulle den överenskommelse, som fastställts genom Kungl. Maj:ts brev den 23 februari 1858, från och med den 1 juli 1936 till alla delar upphöra att gälla. Från och med sistnämnda dag skulle staden och de tingshusbyggnadsskyldige svara för dem enligt lag och författning åvilande skyldighet att hålla stads- respektive häradshäkte. Staden skulle förplikta sig att från och med den 1 juli 1936 i avseende å häktade personer, som skulle rannsakas inför Mellersta Roslags domsagas häradsrätt, kostnadsfritt upplåta lokaler för de häktades förvaring i omedelbart sammanhang med rannsakingarna, för vilket ändamål i stadens rådhus nu befintliga arrestlokaler finge användas. Mellan rannsakingarna skulle häktade personer från staden och domsagan förvaras i den fångvårdsanstalt, som fångvårdsstyrelsen ägde bestämma. Kronohäktetomten med byggnader skulle överlåtas till staden från och med den 1 juli 1936 med full äganderätt utan ersättning. Staden skulle den 1 juli 1936 till de tingshusbyggnadsskyldige såsom ersättning för deras andel i kronohäktet betala ett belopp av 5,400 kronor, varjämte det kontrakt, som ingåtts mellan fångvårdsstyrelsen och de tingshusbyggnadsskyldige om förhyrande av tingslokalen i kronohäktet m. m., skulle till alla delar upphöra att gälla.

Stadsfullmäktige i Norrtälje och de tingshusbyggnadsskyldige i Mellersta Roslags domsaga ha sedermera godkänt förslaget till överenskommelse om kronohäktets nedläggande.

Kronohäktet i Karlshamn. Nämnda häkte tillkom i början av 1850-talet och kostade i uppförande omkring 35,000 kronor. Enligt en av Kungl. Maj:t den 17 juli 1850 fastställd överenskommelse skulle staden lämna såväl tomt till fängelsebyggnaden som även rum i rådhuset för domstolssessioner, för fängelseföreståndaren och för vad i övrigt för fängelsets administration erfordrades, samt Bräkne härads tingshusbyggnadsskyldige årligen till underhåll av fängelsebyggnaden betala en riksdaler banko för mantal, mot det att staden och Bräkne härad frikallades från vidare skyldighet att bygga och underhålla fängelse. Det nya fängelset skulle ej blott utgöra fängelse för Karlshamns stad och Bräkne härad utan även tjäna till förvaringsrum för de fångar som underginge rannsaking inför Listers häradsrätt. Bräkne härads bidrag utgår numera med 285 kronor per år.

Kronohäktet, som är beläget å stadens mark å rådhusets gård, är upp-

fört av sten i tre våningar. I detsamma finnas 25 celler för fångförvar samt en lägenhet om ett rum. En särskild mindre byggnad innehåller kök. Fängelsebyggnaderna äro åsatta ett taxeringsvärde av 25,000 kronor.

Någon tingslokal finnes ej i kronohäktet utan rannsakingar med häktade från Bräkne och Listers härad hållas — mot viss ersättning till staden — i rådhusets sessionssal.

Till belysning i vilken utsträckning kronohäktet kommit till användning må anföras, att medeltalet fångar per dag var under åren 1931—1934 2 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 3 samt högsta beläggningen år 1933 10, 1934 6 och 1935 (t. o. m. den 1 september) likaledes 6. Antalet rannsakingar var år 1931 14, 1932 7, 1933 9, 1934 15 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 12.

De sakkunnigas förslag till överenskommelse, som underställts stadsfullmäktige i Karlshamn och de tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne och Listers härad, innehåller bland annat följande: De överenskommelser angående anordnande av gemensamt häkte, vilka fastställts genom brev den 17 juli 1850 skulle från och med den 1 juli 1936 upphöra att gälla i vad Kungl. Maj:t och kronan åtagit sig att hålla kronohäkte i staden. Såväl staden som de tingshusbyggnadsskyldige skulle från och med sistnämnda dag svara för dem enligt lag och författningar åliggande skyldighet att hålla stads- respektive häradshäkte. Staden förpliktade sig att i avseende å häktade personer, som skulle rannsakas inför Bräkne och Listers häradsrätter upplåta rannsakingenslokal i rådhuset ävensom lokaler för de häktades förvaring i omedelbart sammanhang med rannsakingarna. Såsom ersättning härför skulle staden årligen äga uppbära den ersättning som för nu nämnda ändamål hittills av de tingshusbyggnadsskyldige utbetalats till fångvården. Mellan rannsakingarna skulle från och med den 1 juli 1936 häktade personer från staden och häradena förvaras i den fångvårdsanstalt fångvårdsstyrelsen ägde bestämma. Kronohäktesbyggnaden skulle överlåtas till staden med full äganderätt utan ersättning.

Stadsfullmäktige i Karlshamn ha utan meningsskiljaktighet beslutat godkänna förslaget till överenskommelse.

De tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne härad ha ej direkt motsatt sig nedläggandet men ansett att, då staden erhöle kronohäktesbyggnaden till vars underhåll de tingshusbyggnadsskyldige årligen bidragit med 285 kronor, det vore med billighet överensstämmande, att de tingshusbyggnadsskyldige befriades från att utgiva ersättning till staden med samma belopp.

De tingshusbyggnadsskyldige i Listers härad ha genom tingshusstyrelsen yrkat att bliva befriade från skyldighet att till staden erlægga hyra för användandet av rådhusrättens sessionssal för rannsakingar.

Kronohäktet i Ängelholm. Detta häkte är det äldsta av de nu ifrågavarande kronohäktena samt uppfördes redan på 1830-talet och drog då i byggnadskostnader omkring 8,500 kronor. Enligt en den 14 juli 1835 av Kungl. Maj:t fastställd överenskommelse upplät staden kostnadsfritt tomt, mot det att staden framdeles ej ålades någon kostnad och onus för fångvård.

Häktesbyggnaden är uppförd av sten i två våningar. Kronan har ej lagfart å tomten. Häktet har plats för 11 fångar samt inrymmer en bostadslägenhet om tre rum och kök. Byggnaden har åsatts ett taxeringsvärde av 20,000 kronor. Stadens och häradenas rannsakningsfångar förvaras å häktet men rannsakas icke därstädes. Stadens häktade rannsakas å rådhuset och tingslagens å respektive tingsställen.

Hur ringa häktet kommit till användning framgår därav att medeltalet fångar per dag var under åren 1931—1935 (sistnämnda år t. o. m. den 1 september) 1. Högsta beläggningen har varit år 1933 6, 1934 3 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 3.

Det förslag till överenskommelse om häktets nedläggande, som upprättats av de sakkunniga och underställt staden ävensom de tingshusbyggnadsskyldige i Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härad innehåller bland annat följande: Den överenskommelse angående anordnande av kronohäkte, som fastställts genom Kungl. Maj:ts brev den 14 juli 1835, skulle från och med den 1 juli 1936 till alla delar upphöra att gälla. Såväl staden som de tingshusbyggnadsskyldige skulle från och med sistnämnda dag svara för dem enligt lag och författning åliggande skyldighet att hålla stads- respektive härads-häkte. Staden skulle åtaga sig att från och med den 1 juli 1936 i avseende å häktade personer, som skulle rannsakas inför Södra Åsbo och Bjäre häradsrätt, kostnadsfritt upplåta lokaler för de häktades förvaring i omedelbart samband med rannsakingarna, för vilket ändamål de i rådhuset nu befintliga arrestlokalerna finge användas. Mellan rannsakingarna skulle häktade personer från staden och Södra Åsbo och Bjäre härad förvaras i den fångvårdsanstalt, som fångvårdsstyrelsen ägde bestämma. Kronohäktesbyggnaden skulle från och med den 1 juli 1936 överlåtas till staden med full äganderätt utan ersättning.

Stadsfullmäktige i Ängelholm ha enhälligt godkänt förslaget till överenskommelse.

De tingshusbyggnadsskyldige i Norra Åsbo härad ha förklarat att, då för de häktades förvaring i omedelbart sammanhang med rannsakingarna erforderliga lokaler funnes i häradshäktet i Klippan, de tingshusbyggnadsskyldige saknade anledning till vidare yttrande beträffande det föreliggande förslaget.

De tingshusbyggnadsskyldige i Södra Åsbo och Bjäre härad ha, under anförande att nedläggande av kronohäktet skulle ur flera synpunkter innebära en försämring av rättsvården, uttalat att Kungl. Maj:t måtte låta med indragning av kronohäktet tills vidare anstå.

Kronohäktet i Uddevalla. Ifrågavarande häkte uppfördes i början av 1860-talet för en kostnad av omkring 80,000 kronor. Enligt en av Kungl. Maj:t den 10 juli 1861 fastställd överenskommelse skulle staden Uddevalla till inköp av tomt lämna ett bidrag av 500 kronor samt årligen erlägga 135 kronor till häktets underhåll. De tingshusbyggnadsskyldige i Sunnervikens domsaga, Orusts och Tjörns domsaga samt Nordre, Fräkne och Torpe härad av nuvarande Inlands domsaga skulle bidra till häktets uppförande med cirka 7,800 kronor samt, med undantag dock för Torpe hä-

rad, lämna visst årligt bidrag till häktets underhåll, mot det att de tingshusbyggnadsskyldige befriades från att hålla häradshäkten.

Kronohäktesbyggnaden, som är uppförd av sten i tre våningar, har 25 celler för fångförvar samt inrymmer två bostadslägenheter för personal, den ena om tre rum och kök samt den andra om ett rum. I ett likaledes av sten uppfört uthus finnes tvättstuga m. m. Tomtens areal är omkring 2,860 kvadratmeter. Kronan har erhållit laga fasta å tomten. Anstalten är åsatt ett taxeringsvärde av 75,000 kronor.

Häktet är rannsakningshäkte samt tingstad i brottmål för Uddevalla rådhusrätt ävensom för Sunnervikens, Orusts och Tjörns samt Inlands norra tingslags häradsrätter. Å häktet bruka vidare förvaras häktade, som skola rannsakas inför rådhusrätten i Strömstad och Norrvikens domsagas häradsrätt.

Till belysning i vilken utsträckning kronohäktet kommit till användning må anföras, att medeltalet fångar i häktet per dag var under åren 1931—1934 9 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 7. Högsta beläggningen var år 1933 21, 1934 15 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 11. Antal rannsakingar var år 1933 20, 1934 14 och 1935 (t. o. m. den 1 september) 21.

Det förslag till överenskommelse som utarbetats av de sakkunniga samt underställts staden, Sunnervikens domsagas, Orusts och Tjörns domsagas samt Inlands norra tingslags tingshusbyggnadsskyldige till godkännande innehåller i huvudsak följande: Den överenskommelse angående anordnande av kronohäkte i Uddevalla, som ursprungligen fastställts genom Kungl. Maj:ts brev den 10 juli 1861, skulle från och med den 1 juli 1936 till alla delar upphöra att gälla. Såväl staden som de tingshusbyggnadsskyldige skulle från och med sistnämnda dag svara för dem enligt lag och författningar åliggande skyldighet att hålla stads- respektive häradshäkte. Staden förpliktade sig att från och med den 1 juli 1936 i avseende å häktade personer, som skulle rannsakas inför ovannämnda domsagors häradsrätter, upplåta rannsakningslokal ävensom lokal för de häktades förvaring i omedelbart sammanhang med rannsakingarna, för vilket sistnämnda ändamål i stadens rådhus nu befintliga arrestlokaler finge användas. Den avgift för underhåll av kronohäktet, som de tingshusbyggnadsskyldige nu utgäve till fångvården, skulle från och med den 1 juli 1936 i stället erläggas till staden såsom ersättning för stadens åtagande. Mellan rannsakingarna skulle häktade personer från staden och ifrågavarande domsagor förvaras i den fångvårdsanstalt, som fångvårdsstyrelsen ägde bestämma. Kronohäktetomten med därå uppförda byggnader skulle från och med den 1 juli 1936 med full äganderätt utan ersättning överlämnas till staden.

Stadsfullmäktige i Uddevalla ha godkänt förslaget men genom sin drätselkammare uttalat att häktet helst borde bibehållas.

De tingshusbyggnadsskyldige i Sunnervikens domsaga ha uttalat, att de ansåge att kronohäktet borde bibehållas, men att, om det skulle nedläggas, detta icke finge på något sätt medföra ökade kostnader för de tingshusbyggnadsskyldige eller för de kommuner som tillhörde domsagan.

De tingshusbyggnadsskyldige i Orusts och Tjörns domsaga ha uttalat sig

på enahanda sätt som de tingshusbyggnadsskyldige i nyssnämnda domsaga.

De tingshusbyggnadsskyldige i Inlands norra tingslag ha godkänt förslaget till överenskommelse, under villkor att de tingshusbyggnadsskyldige icke ålades gälda kostnaden för annat eller till högre belopp än dem hittills ålegat.

Fångvårdsstyrelsen har i infortrat yttrande över de sakkunnigas förslag uttalat, att styrelsen redan tidigare tillstyrkt nedläggandet av kronohäktena, samt att styrelsen alltjämt hade den uppfattning att de borde nedläggas. De uppgjorda förslagen till överenskommelser hade ej givit anledning till erinringar.

De sakkunniga ha i sin utredning även framlagt en redogörelse för de ekonomiska verkningarna av kronohäktenas nedläggande vid beräkandet av anslag för fångvården.

Ifrågavarande fyra kronohäkten ha otvivelaktigt numera icke någon som helst betydelse för den egentliga fångvården. Att de bibehållits så länge som skett torde huvudsakligen ha berott därpå att de tillgodosett det lokala behovet av rannsakningshäkten, varjämte beträffande kronohäktena i Norrtälje och Uddevalla tillkommer att de inrymma lokaler för hållande av rannsakingar. Ett par av häktena ha även på senare tid använts för avtjänande av bötesförvandlingsstraff, men med de goda kommunikationer som nu finnas kunna bötesfångar transporteras till andra fångvårdsanstalter utan att därigenom någon större ökning i transportkostnaderna uppkommer. Kostnaderna för häktenas drift äro i allt fall i förhållande till fångantalet så stora, att de något ökade utgifter för fångtransporter och för rättegångsbiträdens resor, som kunna uppkomma vid häktenas nedläggande, icke kunna motivera häktenas bibehållande. Häktenas nedläggande på de villkor som föreslagits av de sakkunniga medför ej annan rubbning i nu bestående förhållanden beträffande rannsakingars hållande än att respektive städer — i stället för staten — tillhandahålla arrestlokaler och i visst fall, där kronohäkte även inrymt rannsakningslokal, sådan lokal. Jag anser mig alltså med hänsyn till den utredning som förebragts böra förorda häktenas nedläggande enligt de sakkunnigas förslag från och med den 1 juli 1936. Beträffande den föreslagna överlåtelsen av kronohäktena — i förekommande fall med tillhörande tomt — till städerna må framhållas, att samtliga häkten äro gamla och enligt vad de sakkunniga meddelat knappast värda rivningskostnaden. På grund av häktenas speciella byggnadssätt kunna de enligt vad som framgått vid de sakkunnigas förhandlingar med de lokala myndigheterna knappast användas för annat ändamål. I likhet med de sakkunniga finner jag således, att alla skäl tala för att staten till förmån för städerna avstår sin äganderätt till ifrågavarande kronohäkten. Genom att bli befriad från skyldigheten att hålla häktena kommer staten att göra en årlig besparing, som kapitaliserad betydligt överstiger värdet av häktena. De reservationer beträffande nedläggandet, som framkommit från vissa tingshusbyggnadsskyldige, torde icke kunna tillmätas någon betydelse vid det förhållandet att, såvitt angår ifrågavarande tingshusbyggnadsskyldige, nedläggandet ej medför någon ökad

*Departements-
chefen.*

tunga eller någon olägenhet som kan av dem åberopas. Vad särskilt angår de tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne och Listers härad torde böra framhållas, att staden Karlshamn enligt de sakkunnigas, av staden godkända förslag till överenskommelse förbundit sig gentemot tingslagen att upplåta rannsaktionslokal i rådshuset och lokaler för de häktades förvaring i omedelbart sammanhang med rannsakingarna utan annan ersättning än den som för underhåll av dessa lokaler nu från de tingshusbyggnadsskyldige i Bräkne härad utbetalas till fångvården.

Till frågan om nedläggandets inverkan på anslagen till avlöningar vid fångvårdsstaten och till fångvårdens omkostnader återkommer jag senare. Såsom skall framgå av vad jag därvid kommer att anföra uppkommer genom häktenas nedläggande en besparing som uppskattas till omkring 44,000 kronor.

Under åberopande av det sagda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla må, i sammanhang med häktenas nedläggande såsom fångvårdsanstalter i enlighet med det av särskilda sakkunniga framlagda förslaget, från och med den 1 juli 1936 överlåtas, ett vart häkte till den stad i vilken häket är beläget.

2. Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen, förslagsanslag. Förevarande anslag är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 196,100 kronor. I enlighet med beslut av 1935 års riksdag har Kungl. Maj:t den 15 juni samma år dels fastställt personalförteckning för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1935/1936, dels ock fastställt följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med samma budgetår:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis	kronor 156,800	
2. Avlöning till tjänsteman å extra stat, förslagsvis	» 10,600	
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	» 7,200	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m.	kronor 15,900	
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	» 600	» 16,500
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis	» 5,000	
		Summa kronor 196,100.

Beträffande den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har Kungl. Maj:t likaledes

den 15 juni 1935 förordnat, att densamma skulle tills vidare från och med budgetåret 1935/1936 disponeras på följande sätt:

Arvoden till två fullmäktige à 500 kronor.....	kronor 1,000
Arvode till en biträdande arkitekt.....	» 5,000
Arvode till en biträdande läkare.....	» 1,200
<hr/>	
Summa kronor 7,200.	

I skrivelse den 13 september 1935, däri fångvårdsstyrelsen framlagt sina anslagsäskanden för budgetåret 1936/1937, har styrelsen anfört att styrelsen ansåge sig böra föreslå höjningar av anslagsposterna 3, 4 och 5 i avlöningsstaten för fångvårdsstyrelsen.

Beträffande anslagsposten 3 till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, anför styrelsen att hos styrelsen sedan lång tid tillbaka varit anställt ett biträde i hälsovårdsärenden. Denne biträdande läkare hade huvudsakligen företrätt fackområdena kroppssjukvård och allmän hygien. Under styrelsens förvaltningsområde fölle emellertid i ganska stor utsträckning vård och behandling av sinnessjuka och psykiskt abnorma personer (häktade, vilkas sinnesbeskaffenhet vore föremål för undersökning, samt sinnessjuka och sinnesoroliga fångar, straffriförklarade och förminskat tillräkneliga). För tillgodoseende av dessa personers vård och för handläggning av det stora antal framställningar, som till styrelsen inkomme från ifrågavarande mer eller mindre psykiskt sjuka personer, hade för styrelsen behovet att kunna rådföra sig med en särskilt på detta specialområde sakkunnig läkare framstått såsom alltmera trängande. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit, att för beredande av arvode å 1,200 kronor åt en inom det psykiatriska området särskilt förfaren läkare ifrågavarande anslagspost måtte höjas från 7,200 kronor till 8,400 kronor.

Med avseende å anslagsposten 4 till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal anför styrelsen, att det visat sig icke vara möjligt att vare sig hos styrelsen anställa icke-ordinarie personal, varom nu vore fråga, i den utsträckning arbetets omfattning inom olika avdelningar av styrelsen erfordrade eller att i önskvärd utsträckning i och för arbetets kontinuitet bereda extra ordinarie anställning åt hos styrelsen tjänstgörande extra tjänstemän. Styrelsen har för den skull funnit sig böra föreslå en höjning av anslagsposten i fråga med 5,000 kronor eller till 21,500 kronor, varav 20,800 kronor borde upptagas för grundavlöningar m. m. och förslagsvis 700 kronor för avlöningsförhöjningar m. m.

Styrelsen framhåller vidare att anslagsposten 5 särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, innefattande medel till provisoriskt dyrtortstillägg, bör — under förutsättning att de ändrade grunder för dylikt tilläggs utgående som fastställts genom kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 407) komma att gälla även under budgetåret 1936/1937 — ökas med i runt tal 3,500 kronor till 8,500 kronor, förslagsvis upptaget.

Medicinalstyrelsen har den 22 oktober 1935 avgivit infortrat utlåtande över styrelsens framställning om arvode åt ett psykiatriskt biträde och har därvid tillstyrkt bifall till framställningen.

*Departements-
chefen.*

Vidkommande fångvårdsstyrelsens framställning om anvisande av medel till arvode åt särskilt psykiatriskt biträde hos styrelsen må erinras, att styrelsen äger möjlighet att inhämta yttrande från de vid fångvårdens sinnessjukavdelningar anställda läkarna samt, om så skulle anses erforderligt, jämväl från medicinalstyrelsen. Med hänsyn till den sakkunskap som sålunda står styrelsen till buds vid behandlingen av frågor rörande psykiskt defekta fångar finner jag mig icke kunna tillstyrka styrelsens ifrågavarande framställning.

Däremot synas skäl föreligga att tillmötesgå styrelsens framställning om ökade medel för avlönande av icke-ordinarie personal. Enligt vad jag inhämtat har nämligen antalet ärenden avsevärt ökat å styrelsens samtliga avdelningar. Om — såsom antagligt är — ett nu föreliggande förslag om inrättande av ett centralt fångregister genomföres, kommer detta att medföra ytterligare arbete för styrelsen. Att behov av ökat biträde av icke-ordinarie personal föreligger för styrelsen torde alltså vara obestriddigt. Mot det belopp styrelsen äskat för tillgodoseende av detta behov, 5,000 kronor, synes icke vara något att erinra. Av detta belopp torde 4,600 kronor böra tillföras delposten till grundavlönningar och återstoden eller 400 kronor delposten till avlöningsförhöjningar m. m. Den förra delposten skulle i följd härav upptagas med 20,500 kronor och den senare med 1,000 kronor.

Till följd av ändrade grunder för provisoriskt dyrortstillägg bör slutligen på sätt fångvårdsstyrelsen framhållit anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän höjas. Höjningen torde kunna bestämmas till det av styrelsen föreslagna beloppet 3,500 kronor, och bör alltså anslagsposten upptagas till 8,500 kronor.

På grund av vad sålunda anförts skulle anslagsposten till *Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal* höjas från 16,500 kronor med 5,000 kronor till 21,500 kronor och anslagsposten till *Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän* från 5,000 kronor med 3,500 kronor till 8,500 kronor, medan övriga anslagsposter å fångvårdsstyrelsens avlöningsstat skulle upptagas med oförändrade belopp. Fångvårdsstyrelsens avlöningsanslag skulle således ökas från 196,100 kronor med (5,000+3,500) sammanlagt 8,500 kronor till 204,600 kronor.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat,*
förslagsvis..... kronor 156,800

2. Avlöning till tjänsteman å extra stat, förslagsvis	kronor	10,600
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	7,200
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m. .	kronor	20,500
b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslagsvis	»	1,000
		» 21,500
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis....	»	8,500
Summa kronor		204,600;

dels ock till Avlöningar till befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen för budgetåret 1936/1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 204,600.

3. Avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten, förslagsanslag.
 Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 uppfört med 2,692,000 kronor. Kungl. Maj:t har genom beslut den 15 juni 1935 i enlighet med riksdagens beslut fastställt följande personalförteckning för fångvårdsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936.

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

Centralfängelset å Långholmen.

1 direktör av 1:a klass	B 27
1 förste pastor och överlärare	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
1 kamrerare	B 22
3 assistenter av 1:a klass	B 20
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Malmö.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset å Härlanda.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Mariestad.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 assistent av 2:a klass	B 18
1 assistent av 3:e klass	B 16

Centralfängelset i Härnösand.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Växjö.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 4:e klass	B 12

Centralfängelset i Norrköping jämte den därmed förenade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 assistent av 3:e klass	B 16

Straffängelset i Uppsala.

1 direktör av 3:e klass	B 24
2 assistenter av 3:e klass	B 16

Straffängelserna i Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun och Gävle.

11 direktörer av 3:e klass	B 24
10 assistenter av 3:e klass	B 16

Kronohäktena i Nyköping, Västervik, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå.

8 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	B 16
--	------

Kronohäktena i Norrtälje, Visby, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall och Haparanda.

7 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	B 15
--	------

Bevakningspersonal.

12 uppsyningsmän	B 10
6 yrkesmästare av 1:a klass	B 10
45 överkonstaplar	B 8
29 yrkesmästare av 2:a klass	B 8
402 vaktkonstaplar	B 6
4 första vaktfruar	B 6
36 vaktfruar	B 1.

Kungl. Maj:t har vidare genom samma brev den 15 juni 1935 i enlighet med riksdagens beslut fastställt följande avlöningsstat för fårgårdsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1935/1936:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis .. kronor 2,203,100
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat:
 - a) Lön och tjänstgöringspenningar eller motsvarande kronor 1,200

A v l ö n i n g s s t a t .

	Lön eller mot- svarande	Tjänstgö- ringspen- ningar eller motsvarande	Summa
1 kokerska	400	200	600
1 kokerska	400	200	600
<i>Anm.</i> För envar av an- givna två kokerskor kan lönen efter 5 år höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor			
Summa kronor	—	—	1,200

- b) Ålderstillägg, förslagsvis kronor 200 » 1,400
 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis » 154,200
 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a) Grundavlöningar m. m., förslagsvis ... kronor 247,300
 - b) Avlöningsförhöjningar m. m., förslags-
vis » 62,900 » 310,200
 5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie
tjänstemän, förslagsvis » 23,100
- Summa kronor 2,692,000.

Härjämte har Kungl. Maj:t i brevet den 15 juni 1935 meddelat bestämmelser angående dispositionen av den å avlöningsstaten upptagna anslagsposten å 154,200 kronor till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t. Enligt vad som därvid bestämts skall av nämnda belopp disponeras till arvoden till läkare, predikanter och tillsyningsmän vid fångvårdsanstalterna tillhopa 109,768 kronor — därav 76,144 kronor till läkare, 30,060 kronor till predikanter och 3,564 kronor till tillsyningsmän — till arvoden åt vikarier för läkare vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning förslagsvis 600 kronor samt till diverse andra arvoden och ersättningar tillhopa 43,800 kronor. I sistnämnda belopp ingå bland annat följande poster, nämligen under f) ersättning åt fängelseläkare för undersökning av sinnesbeskaffenheten hos för brott eller lösdriveri tilltalad person¹ samt kostnad för renskriv-

¹ Sådan ersättning utgår enligt Kungl. Maj:ts brev den 12 december 1919 och den 6 juni 1930 med 70 kronor för varje enligt vederbörligt uppdrag slutförd undersökning. Ersättning utgår dock ej till läkaren å centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning.

ning av utlåtande däröver, förslagsvis 19,300 kronor, samt under j) ersättning för orgelspelning och sångundervisning, högst 13,500 kronor.

I avseende å den under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m. har Kungl. Maj:t genom brevet den 15 juni 1935 förklarat att — med tillämpning tills vidare under budgetåret 1935/1936 — vid fångvårdsanstalterna må vara anställda högst följande antal extra ordinarie befattningshavare, nämligen:

1 assistent av 2:a klass (vid centralfängelset å Långholmen), 4 assistenter av 3:e klass utan fast placeringsort, 5 uppsyningsmän eller yrkesmästare av 1:a klass, 14 överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass, 67 vaktkonstaplar, 1 första vaktfru, 11 vaktfruar samt 1 skrivbiträde (vid centralfängelset i Norrköping).

Slutligen må erinras, att Kungl. Maj:t genom särskilt beslut den 15 juni 1935 dels tillåtit, att vid centralfängelset å Härlanda finge tills vidare under budgetåret 1935/1936 anställas ett biträde åt sinnessjukläkaren därstädes med ett arvode av 2,000 kronor, dels ock bestämt, att sistnämnda arvode skulle utgå av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Genom sistnämnda beslut har Kungl. Maj:t vidare medgivit dels att vid sinnessjukavdelningen vid centralfängelset å Långholmen finge, i ändamål att avdelningen skulle kunna tagas i bruk i full omfattning, tills vidare under budgetåret 1935/1936 — utöver för det dåvarande anställd personal — anställas ytterligare följande icke-ordinarie personal, nämligen 1 överkonstapel, 1 översköterska (= första vaktfru), 6 vaktkonstaplar, 1 kontorsbiträde och 3 skrivbiträden, dels ock att tills vidare under budgetåret 1935/1936 finge — utöver det antal icke-ordinarie överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass, som styrelsen medgivits anställa — vid den till centralfängelset i Norrköping förlagda vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare anställas ytterligare 1 icke-ordinarie yrkesmästare av 2:a klass. Beträffande avlöningar till de befattninghavare, som sålunda skulle få anställas vid nämnda sinnessjukavdelning och vårdanstalt, föreskrev Kungl. Maj:t, att de skulle utgå av den å avlöningsstaten för fångvårdsstaten för budgetåret 1935/1936 uppförda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Vid beräklandet för budgetåret 1936/1937 av anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten är att beakta dels de ändringar i avseende å de olika anslagsposterna som föranledas av bifall till förslaget om nedläggande av vissa kronohäkten, dels ock de framställningar som gjorts av fångvårdsstyrelsen i styrelsens omförmälda skrivelse av den 13 september 1935 med anslagsäskanden till 1936 års riksdag.

Nedläggandet av kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla kommer såsom förut omnämnts att öva inverkan vid bestämmandet av anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten.

För nämnda kronohäkten utgå för närvarande följande avlöningar och ersättningar.¹

Kronohäktet i Norrtälje (ortsgrupp C)

1 föreståndare av 2:a klass lönegrad B 15 (4,932—129).....	kr.	4,803	
2 vaktkonstaplar lönegrad B 6 (5,640—102)	»	5,538	
1 kokerska med tjänstgöring tillika i bevakningstjänst, arvode	»	1,158	
1 läkare, arvode	»	264	
1 predikant, arvode	»	360	
1 tillsyningsman, arvode	»	252	
orgelspelningsersättning	»	100	
vikarie för kokerskan vid viss tillfällig ledighet	c:a	300	12,775

Kronohäktet i Karlshamn (ortsgrupp C)

1 föreståndare av 2:a klass lönegrad B 15 (4,932—129).....	kr.	4,803	
2 vaktkonstaplar lönegrad B 6 (5,640—102)	»	5,538	
1 kokerska med tjänstgöring tillika i bevakningstjänst, arvode	»	1,338	
1 läkare, arvode	»	264	
1 predikant, arvode	»	360	
1 tillsyningsman, arvode	»	252	
orgelspelningsersättning	»	100	
vikarie för kokerskan vid viss tillfällig ledighet	c:a	300	12,955

Kronohäktet i Ängelholm (ortsgrupp C)

1 vaktkonstapel, lönegrad B 6, med vikariatsersättning som uppsyningsman (2,820 + 182—51).....	kr.	2,951	
1 kvinnligt biträde, arvode	»	300	
1 läkare, arvode	»	264	
1 predikant, arvode	»	360	
1 tillsyningsman, arvode	»	252	
vikarie för vaktkonstapeln vid viss tjänstefrihet	c:a	300	4,427

Kronohäktet i Uddevalla (ortsgrupp D)

1 föreståndare av 2:a klass lönegrad B 15 (5,118—129).....	kr.	4,989	
1 överkonstapel lönegrad B 8 (3,276—63) (tjänsten uppehålls av en icke-ordinarie överkonstapel)	»	3,213	
2 vaktkonstaplar lönegrad B 6 (5,880—102)	»	5,778	
1 vaktfru » B 1 (2,112—36)	»	2,076	
1 läkare, arvode	»	360	
1 predikant, arvode	»	480	
1 tillsyningsman, arvode	»	348	
orgelspelningsersättning	»	100	
vikarie för vaktfrun vid viss tillfällig ledighet	c:a	300	17,644

Summa kronor 47,801.

¹ Avlöningarna ha beräknats efter högsta löneklass i vederbörande lönegrad och med hänsyn till den ortsgrupp vari befattningshavarna äro placerade. Pensionsavdrag ha frändragits; dyrtidstillägg och provisoriskt dyrtidstillägg ha icke medräknats.

De sakkunniga framhålla, att föreståndarbefattningarna vid kronohäktena i Norrtälje, Karlshamn och Uddevalla äro vakanta och uppehållas på förordnande. Vid kronohäktet i Ängelholm finnes ingen föreståndarbefattning, utan är en icke-ordinarie uppsyningsmanstjänst förlagd dit. Denna icke-ordinarie uppsyningsmanstjänst har på förordnande uppehållits av en ordinarie vaktkonstapel med uppsyningsmans befogenhet samt med vikariatersättning såsom icke-ordinarie uppsyningsman. Då överkonstapelstjänsten vid kronohäktet i Uddevalla under år 1934 blivit ledig, överflyttades den till annan anstalt, och en ordinarie vaktkonstapel från annan fångvårdsanstalt förordnades att uppehålla en till kronohäktet i stället förlagd icke-ordinarie överkonstapelsbefattning. Samtliga nu berörda tjänster eller sålunda tre ordinarie kronohäktesföreståndarbefattningar av 2:a klass, en icke-ordinarie uppsyningsmansbefattning och en icke-ordinarie överkonstapelsbefattning kunde, enligt vad de sakkunniga uttalat, om de ej erfordrades vid annan fångvårdsanstalt, såsom vakanta indragas. De sju vaktkonstapelsbefattningarna samt en vaktfrutjänst i Uddevalla vore däremot besatta med ordinarie innehavare och kunde därför ej utan vidare indragas.

Efter en redogörelse för den vid fångkolonien vid Singeshult inrättade uppsyningsmanstjänsten — vilkens nuvarande innehavare, Carl Johan Emil Lindén, uppbär avlöning enligt 10:e lönegraden i avlöningsreglementet jämte ett personligt lönetillägg å 500 kronor — anföra de sakkunniga, att det syntes de sakkunniga lämpligt att överflytta en av de genom nu ifrågavarande kronohäkstens nedläggande frigjord kronohäktesföreståndarbefattning av 2:a klass till fångkolonien å Singeshult. De åligganden, som ankomme på koloniens ledare, vore enligt de sakkunniga i viss mån jämförliga med en kronohäktesföreståndares, varjämte en uppflyttning av nämnda uppsyningsmansbefattning till kronohäktesföreståndartjänst skulle öka utsikterna att, när ledighet uppstode efter Lindén, för tjänsten kunna förvärva lika väl kvalificerad och lämplig person.

Den ordinarie uppsyningsmanstjänsten vid Singeshult borde enligt de sakkunniga överföras till centralfängelset å Långholmen. Innehavaren skulle placeras såsom förrådsförvaltare vid huvudförrådet, en befattning som sedan länge varit önskvärd vid ifrågavarande fängelse.

Den till kronohäktet i Uddevalla förlagda icke-ordinarie överkonstapelsbefattningen borde enligt de sakkunniga bibehållas, då den befunnits erforderlig vid någon av fångvårdens sinnessjukavdelningar eller vid fångkolonien å Singeshult.

De sakkunniga anföra vidare, att efter nedläggande av ifrågavarande kronohäkten de förut omnämnda sju ordinarie vaktkonstapelsbefattningarna visserligen skulle bliva disponibla, men att tre av dessa måste anses erforderliga på grund av den ökning av bevakningspersonalen, som efter kronohäktenas nedläggande bleve erforderlig vid andra fångvårdsanstalter. Med avseende å de övriga fyra vaktkonstapelsbefattningarna vore, med hänsyn till att befodringsförhållandena inom fångvården för närvarande vore ogynnsamma, ur personal- och rekryteringssynpunkt välgrundat att bibehålla även dessa

fyra ordinarie vaktkonstapelstjänster och i stället låta indragningen drabba icke-ordinarie vaktkonstapelstjänster.

Vaktfrutjänsten vid kronohäktet i Uddevalla bör enligt de sakkunnigas mening ej indragas utan i stället överflyttas till centralfängelset i Växjö, eventuellt till centralfängelset å Långholmen.

Slutligen framhålla de sakkunniga att efter nedläggandet av nu ifrågavarande kronohäkten alla för dem avsedda arvodesbefattningar kunna indragas.

Ett nedläggande av kronohäktena samt överflyttande på sätt föreslagits av vissa där placerade befattningar till andra fångvårdsanstalter skulle sålunda kunna medföra indragning av följande tjänster och arvoden m. m.:

2 kronohäktesföreståndartjänster av 2:a klass	c:a kr.	9,800 ¹
1 icke-ordinarie uppsyningsmanstjänst	» »	3,100
4 icke-ordinarie vaktkonstapelstjänster	» »	10,000
2 kokerskebefattningar	» »	2,500
1 biträdesbefattning (kvinnlig)	» »	300
4 läkararvoden	»	1,152
4 predikantarvoden	»	1,560
4 tillsyningsmansarvoden	»	1,104
orgelspelningersättning	»	300
vikarier vid tillfällig ledighet	c:a »	1,200

Summa besparing kronor 31,016.

Fångvårdsstyrelsen har i yttrande över de sakkunnigas förslag i fråga om personalen vid ifrågavarande kronohäkten anslutit sig till förslaget samt tillika beträffande överflyttandet av en kronohäktesföreståndarbefattning till fångkolonien å Singeshult hemställt, att benämningen kronohäktesföreståndare måtte utbytas mot föreståndare, då överflyttningen i fråga ej avsåges innebära att fångkolonien skulle erhålla karaktären av kronohäkte.

I skrivelsen den 13 september 1935 med anslagsäskanden för nästkommande budgetår har fångvårdsstyrelsen vidkommande anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten till en början berört en väckt fråga om höjning av löneställningen för vissa kvinnliga befattningshavare. I en till Kungl. Maj:t ställd, till fångvårdsstyrelsen överlämnad skrift hade Fredrika Bremer Förbundet framställt vissa reformkrav avseende fångvårdsarbetet vid det huvudsakligen för kvinnor avsedda centralfängelset i Växjö. Framställningen avsåge förutom annat höjning av lönerna för kvinnliga befattningshavare vid nämnda centralfängelse. Styrelsen har därom uttalat, att styrelsen visserligen funnit de skäl som anförts för en höjning av nämnda befattningshavares löneställning beaktansvärda, men att detta spörsmål syntes vara av beskaffenhet att böra

¹ Singeshult är A-ort och Karlshamn B-ort, varigenom överflyttning av föreståndarbefattningen i sistnämnda stad till Singeshult skulle medföra en besparing på 246 kronor per år.

upptagas i sammanhang med pågående utredning rörande fångvårdens framtida organisation. Med hänsyn härtill har styrelsen ansett sig icke böra nu ingå på frågan.

I detta sammanhang får jag tillika anmäla, att kanslern för rikets universitet med skrivelse den 1 november 1935 överlämnat och till bifall förordat en av Karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium gjord framställning att den med lärarbefattningen i psykiatri vid institutet förenade läkartjänsten vid sinnessjukavdelningen å centralfängelset å Långholmen måtte uppföras å ordinarie stat.

Departementschefen.

I fråga om anslaget till avlöningar till befattningshavare vid fångvårdsstaten har fångvårdsstyrelsen ej ifrågasatt någon ändring av anslagsposten *Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat*. Såsom tidigare framhållits kan emellertid vid bifall till förslaget om nedläggande av kronohäkterna i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla vissa ordinarie befattningar i fångvårdsstaten indragas. I likhet med de sakkunniga och fångvårdsstyrelsen finner jag det välbetänkt att ledaren för kolonien å Singeshult beredes en bättre tjänsteställning. Då genom nedläggandet av nämnda kronohäkten tre kronohäktesföreståndarbefattningar av 2:a klass bliva frigjorda, synes därför en av dessa tjänster böra överflyttas till fångkolonien under den ändrade benämningen föreståndare. De två andra kronohäktesföreståndarbefattningarna av 2:a klass kunna däremot indragas. Vad angår de genom nedläggandet frigjorda övriga ordinarie befattningarna finner jag de skäl som av de sakkunniga åberopats för sitt förslag angående tjänsternas bibehållande och placering övertygande, varför jag anser mig kunna tillstyrka dessa befattningars bibehållande å ordinarie stat.

Enär sinnessjukläkarens å Långholmen avlöningsförmåner blivit reglerade så sent som vid föregående års riksdag (se statsverksprop. andra huvudtiteln sid. 83 c. f.), anser jag mig ej nu kunna föreslå någon förändrad löneställning för denne befattningshavare.

Nu förevarande anslagspost skulle vid bifall till mitt förslag kunna ned sättas med belopp, motsvarande lön till två kronohäktesföreståndare av 2:a klass eller med 9,800 kronor. Anslagsposten skulle sålunda kunna för budgetåret 1936/1937 upptagas med 2,193,300 kronor.

Anslagsposten till *Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat*, avseende ersättning till två kokerskor, torde för budgetåret 1936/1937 upptagas med oförändrat belopp, 1,400 kronor.

I fråga om den tredje posten å fångvårdsstatens avlöningsstat *Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, nu upptagen till 154,200 kronor, påkallas för budgetåret 1936/1937 ändringar på grund av nedläggandet av de fyra kronohäkterna. Dessutom har fångvårdsstyrelsen i sin skrivelse med anslagsäskanden påyrkat ändringar beträffande denna post.

Nedläggandet av kronohäkterna skulle enligt de sakkunnigas förslag med-

föra nedsättning av anslagsposten med ett belopp av 8,116 kronor motsvarande följande för närvarande utgående arvoden nämligen till två kokerskor 2,500 kronor, till ett biträde 300 kronor, till fyra läkare 1,152 kronor, till fyra predikanter 1,560 kronor och till fyra tillsyningsmän 1,104 kronor ävensom ersättning för orgelspelning 300 kronor och ersättning till vikarier vid tillfällig ledighet 1,200 kronor.

I sin berörda skrivelse har fångvårdsstyrelsen hemställt om ökning av vissa under denna anslagspost beräknade arvoden och ersättningar, i vilket avseende fångvårdsstyrelsen anfört följande:

Till fängelseläkaren för kroppssjukvården vid centralfängelset å Långholmen hade av Kungl. Maj:t bestämts ett arvode av 5,904 kronor för år. Ifrågavarande arvode hade under ett tiotal år utgått med sagda belopp. Den nuvarande innehavaren av befattningen hade till styrelsen gjort upprepade framställningar om beredande åt honom av förbättrade avlöningsförmåner. Ifrågavarande läkare hade att utan medicinskt utbildat biträde ansvara för kroppssjukvården vid fängelset beträffande där intagna fångar, dock med undantag av dem som förvarades å sinnessjukavdelningen. Under de senaste åren hade antalet fångar, som fängelseläkaren personligen undersökt, enligt vederbörlig uppgift uppgått till cirka 6,700 om året. Därutöver hade förekommit konsultationer med läkaren per telefon. Han förestode fängelsets kroppssjukhus med särskild tuberkulosavdelning, omfattande tillhoppa 50 platser. Kroppssjukhuset vid centralfängelset å Långholmen, som i viss mån användes såsom centralsjukhus för fångvården, vore större delen av året fullbelagt. Denne läkare hade därjämte att bestrida sjukvård för därtill berättigad befattningshavare vid fängelset jämväl i hans hem. Antalet dylika befattningshavare uppginge till cirka 200. Läkaren ålåg tillika att övervaka den allmänna hygien inom fängelset.

Med hänsyn till det arbete och det ansvar, som påvilade denne läkare, syntes det styrelsen skäligt att hans arvode, nu 5,904 kronor, höjdes till 7,200 kronor. Detta skulle medföra en kostnadsökning av 1,296 kronor.

Till vikariatsarvoden till läkarna vid centralfängelssets å Långholmen sinnessjukavdelning under dem beviljad tjänstfrihet, för envar högst 24 dagar för helt kalenderår, vore för närvarande beräknat ett belopp av 600 kronor. Vid beräkningen av sagda belopp hade förutsatts, att ledigheterna för sinnessjukläkarna skulle så ordnas att kostnader för vikarier såvitt möjligt undvekes. Då det emellertid ansåges nödigt att vid ledighet för en var av ifrågavarande läkare vikarie förordnades med ersättning, beräknad efter det för befattningen bestämda årsarvodet, försloge icke det för sagda ändamål upptagna beloppet. Vid sådant förhållande samt då även fängelsets kroppssjukläkare med hänsyn till hans omfattande och påfrestande åligganden torde böra i likhet med sinnessjukläkarna beredas kostnadsfri ledighet under högst 24 dagar, syntes för budgetåret 1936/1937 för omhandlade ändamål erfordras ett belopp av förslagsvis 2,100 kronor.

Styrelsen har vidare erinrat om förut omförmälda beslut av den 15 juni 1935, varigenom Kungl. Maj:t tillät, att vid centralfängelset å Härlanda finge tills vidare under budgetåret 1935/1936 anställas ett biträde åt sinnessjukläkaren därstädes med ett arvode av 2,000 kronor per år, att utgå av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Då styrelsen förutsatte, att ifrågavarande biträde skulle bibehållas jämväl under budgetåret 1936/1937, hade styrelsen vid beräkningen av nu ifrågavarande anslagspost tagit hänsyn härtill.

Styrelsen framhåller, att de av styrelsen sålunda föreslagna kostnadsökningarna (1,296 + 1,500 + 2,000) uppginge till sammanlagt 4,796 kronor samt anför därefter följande:

Vid beräkningen av nämnda anslagspost vore emellertid att uppmärksamma, hurusom Kungl. Maj:t genom beslut den 15 juni 1935 medgivit anställande under budgetåret 1935/1936 av viss icke-ordinarie personal vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning, däribland tre skrivbiträden, med avlöning från anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Då styrelsen utginge från att befattningarna i fråga, vilkas innehavare skulle bland annat verkställa renskrivning av rättspsykiatriska utlåtanden, vore behövliga jämväl under följande budgetår, hade styrelsen tagit hänsyn här till vid beräknande av anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. I följd härav borde en minskning med förslagsvis 4,000 kronor kunna ske av den under anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna specialposten f) ersättning åt fängelseläkare för undersökning av sinnesbeskaffenheten hos för brott eller lösdriveri tilltalad person samt kostnad för renskrivning av utlåtande däröver.

Den för budgetåret 1935/1936 med 154,200 kronor uppförda anslagsposten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, skulle alltså enligt styrelsens sålunda framlagda förslag för budgetåret 1936/1937 å ena sidan ökas med 4,796 kronor och å andra sidan minskas med 4,000 kronor. Anslagsposten skulle således böra beräknas till i avrundat tal 155,000 kronor.

Departementschefen.

Vidkommande först den av fängvårdsstyrelsen föreslagna höjningen av arvodet till läkaren för kroppssjukvården vid centralfängelset å Långholmen, finner jag i likhet med fängvårdsstyrelsen att på grund av det ansvarsfulla och mycket tidskrävande arbete som åvilar denne läkare en höjning av det nuvarande årsarvode 5,904 kronor med 1,296 kronor till 7,200 kronor är fullt befogad. Sistnämnda belopp motsvarar vad som redan utgår till envar av de båda biträdande läkarna å sinnessjukavdelningen vid samma centralfängelse.

De skäl som föranlett beviljandet av ett arvode å 2,000 kronor till ett biträde åt sinnessjukläkaren vid centralfängelset å Härlanda göra sig allttjämt gällande. Antalet undersökningsfall vid detta fängelse är otvivelaktigt så stort, att arbetet icke rimligen kan påläggas en läkare ensam. Under förevärande anslagspost bör därför, såsom fängvårdsstyrelsen framhållit, för nästkommande budgetår beräknas 2,000 kronor.

Mot styrelsens framställningar och beräkningar i övrigt har jag icke något att erinra.

Vid nedläggande av de fyra förut omnämnda kronohäkterna kan emellertid anslagsposten nedsättas med i runt tal 8,100 kronor, mot vilken sänkning fängvårdsstyrelsen ej haft något att erinra.

På grund av vad sålunda anförts skulle anslagsposten till Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, för nästa budgetår beräknas på följande sätt. Till följd av nedläggandet av kronohäkterna skulle anslaget minskas med 8,100 kronor. Å andra sidan in-

nefatta fångvårdsstyrelsens anslagsäskanden på denna punkt dels en ökning med 4,796 kronor och dels en minskning med 4,000 kronor, innebärande en ökning med 796 kronor eller i runt tal 800 kronor. Minskas nyssnämnda belopp 8,100 kronor med 800 kronor, erhålles en summa av 7,300 kronor, med vilken summa anslagsposten skulle nedsättas. Anslagsposten skulle till följd härav för nästa budgetår upptagas med (154,200 — 7,300) 146,900 kronor.

Jag övergår härafter till anslagsposten *Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal*.

Innan jag ingår på granskning av förevarande anslagspost tillåter jag mig att anmäla uppkommen fråga angående beredande av möjlighet för icke-ordinarie assistenter vid fångvårdsstaten att för sin utbildning tjänstgöra i fångvårdsstyrelsen. I brevet den 15 juni 1935, varigenom bestämmelser meddelades angående bland annat dispositionen av nu förevarande anslagspost, förklarade Kungl. Maj:t att vid fångvårdsanstalterna finge vara anställda bland andra högst fyra assistenter av 3:e klass utan fast placeringsort.

I skrivelse den 2 november 1935 har *fångvårdsstyrelsen* anført, att för rekryteringen av tjänstemän i högre grader inom fångvården det vore av största vikt att personer, som för sådant ändamål antoges, redan såsom icke-ordinarie befattningshavare finge inblick i de olika grenarna av det mångskiftande arbetet inom fångvården. För sådant ändamål borde de unga befattningshavarna få tjänstgöra icke blott vid fångvårdsstaten utan även inom fångvårdsstyrelsen, där lämplig utbildning i administrativt hänseende kunde bibringas vederbörande. För att möjliggöra någon tids tjänstgöring inom styrelsen för berörda befattningshavare, hemställde styrelsen att Kungl. Maj:t måtte förklara hinder ej möta mot att innehavare av icke-ordinarie assistentbefattning vid fångvårdsstaten finge, med bibehållande av sådan befattning, för utbildning tidvis tjänstgöra hos styrelsen.

Efter hörande av statskontoret medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 20 december 1935 i anledning av berörda framställning, att innehavare av icke-ordinarie assistenttjänst av 3:e klass vid fångvårdsstaten finge tillsvidare under innevarande budgetår, med bibehållande av sådan befattning, av fångvårdsstyrelsen förordnas att för erhållande av fortsatt utbildning tjänstgöra hos styrelsen för en tid av högst tre månader och i den omfattning styrelsen bestämde.

Då den föreslagna anordningen synes lämplig, torde den även för framtiden böra tillämpas med den tidsbegränsning beträffande varje förordnande som angivits i Kungl. Maj:ts beslut.

De sakkunniga rörande nedläggande av vissa kronohäkten ha föreslagit, att en icke-ordinarie uppsyningsmanstjänst (vid kronohäktet i Ängelholm) och fyra icke-ordinarie vaktkonstapelstjänster skola indragas. Detta skulle medföra nedsättning av anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal med belopp motsvarande lönen för nämnda uppsyningsmanstjänst,

3,100 kronor, samt lönerna för de fyra icke-ordinarie vaktkonstapelstjänsterna, 10,000 kronor, eller med tillhopa 13,100 kronor. Uppdelat på de båda delposterna skulle nedsättningen medföra att posten till grundavlöningar m. m. sänktes från 247,300 kronor med 12,600 kronor till 234,700 kronor och posten till avlöningsförhöjningar m. m. nedsattes från 62,900 kronor med 500 kronor till 62,400 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har beträffande förevarande anslagspost i skrivelsen den 13 september 1935 erinrat om Kungl. Maj:ts i det föregående omförmälda beslut den 15 juni 1935, varigenom Kungl. Maj:t medgivit, *dels* att vid centralfängelsets å Långholmen sinnessjukavdelning finge för att avdelningen skulle kunna tagas i bruk i full omfattning anställas, tills vidare under budgetåret 1935/1936 — utöver förut anställd personal — följande ytterligare personal, nämligen en överkonstapel, en översköterska (= första vaktfru), sex vaktkonstaplar, ett kontorsbiträde och tre skrivbiträden, *dels ock* att tills vidare under budgetåret 1935/1936 finge — utöver det antal icke-ordinarie överkonstaplar eller yrkesmästare av 2:a klass som styrelsen medgivits anställa — vid den till centralfängelset i Norrköping förlagda vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare anställas ytterligare en icke-ordinarie yrkesmästare av 2:a klass. Avlöningarna till samtliga dessa befattningshavare skulle enligt Kungl. Maj:ts beslut utgå av förevarande anslagspost. Styrelsen anför vidare:

Då även framgent föreläge bestämt behov av samtliga nu omförmälda befattningshavare, borde enligt styrelsens uppfattning vid avvägande av storleken av ifrågavarande anslagspost hänsyn tagas till kostnaderna för dessa befattningshavares avlöning. Med iakttagande härav torde posten Grundavlöningar m. m. — för budgetåret 1935/1936 bestämd till förslagsvis 247,300 kronor — bära för budgetåret 1936/1937 höjas med förslagsvis 28,800 kronor till förslagsvis 276,100 kronor. Posten avlöningsförhöjningar m. m. — för budgetåret 1935/1936 bestämd till förslagsvis 62,900 kronor — syntes bära för budgetåret 1936/1937 höjas med beräkningsvis 1,500 kronor till förslagsvis 64,400 kronor. Anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle sålunda enligt styrelsens förslag höjas från nu 310,200 kronor till 340,500 kronor.

Departementschefen.

Mot de sakkunnigas av fångvårdsstyrelsen tillstyrkta förslag om sänkning av vissa under förevarande anslagspost beräknade medel på grund av nedläggande av de fyra kronohäktena har jag icke något att erinra. Såsom fångvårdsstyrelsen framhållit torde det vara nödvändigt att de befattningshavare, med vilka jämlikt Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut den 15 juni 1935 personalen vid centralfängelserna å Långholmen och i Norrköping blivit förstärkt, tills vidare bibehållas. Detta skulle medföra, att grundavlöningsposten skulle ökas från 247,300 kronor med (28,800 — 12,600) 16,200 kronor till 263,500 kronor och delposten till avlöningsförhöjningar från 62,900 kronor med (1,500 — 500) 1,000 kronor till 63,900 kronor. Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal skulle alltså uppföras med (263,500 + 63,900) 327,400 kronor.

Vad slutligen angår anslagsposten Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, nu å 23,100 kronor, framhåller fångvårdsstyrelsen i skrivelsen den 13 september 1935 att i denna anslagspost inräknats provisoriskt dyrortstillägg med 22,000 kronor. Med hänsyn till förut omförmälda ändrade bestämmelser angående dylikt tillägg har styrelsen föreslagit, att anslagsposten för budgetåret 1936/1937 måtte bestämmas till förslagsvis 45,000 kronor, varemot något icke torde vara att erinra.

Ett bifall till förslaget om indragning av vissa kronohäkten föranleder den ändringen i personalförteckningen för fångvårdsstaten, att antalet kronohäktesföreståndare av 2:a klass nedsättes från sju till fyra samt att för fångkolonien å Singeshult uppföres en föreståndarebefattning i lönegrad B 15.

Anslagsposterna i avlöningsstaten för fångvårdsstaten skulle, enligt vad i det föregående anförts, för budgetåret 1936/1937 uppföras med följande belopp: till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat 2,193,300 kronor, till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat 1,400 kronor, till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 146,900 kronor, till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 327,400 kronor samt till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän 45,000 kronor. Anslaget till avlöningar till befattningshavare å fångvårdsstaten skulle således uppföras med 2,714,000 kronor eller med 2,000 kronor mindre än det belopp som beräknats i statsverkspropositionen.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för fångvårdsstaten:

Personalförteckning.

Befattning

Lönegrad

Tjänstemän å ordinarie stat.

Centralfängelset å Långholmen.

1 direktör av 1:a klass	B 27
1 förste pastor och överlärare	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
1 kamrerare	B 22
3 assistenter av 1:a klass	B 20
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Malmö.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset å Härlanda.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Mariestad.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 assistent av 2:a klass	B 18
1 assistent av 3:e klass	B 16

Centralfängelset i Härnösand.

1 direktör av 2:a klass	B 26
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 2:a klass	B 18

Centralfängelset i Växjö.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 pastor och förste lärare	B 24
2 assistenter av 4:e klass	B 12

Centralfängelset i Norrköping jämte den därmed förenade vårdanstalten för förminskat tillräkneliga förbrytare.

1 direktör av 3:e klass	B 24
1 assistent av 3:e klass	B 16

Straffängelset i Uppsala.

1 direktör av 3:e klass	B 24
2 assistenter av 3:e klass	B 16

Straffängelserna i Linköping, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Vänersborg, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun och Gävle.

11 direktörer av 3:e klass	B 24
10 assistenter av 3:e klass	B 16

Kronohäktena i Nyköping, Västervik, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå.

8 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	B 16
--	------

Kronohäktena i Visby, Varberg, Hudiksvall och Haparanda.

4 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	B 15
--	------

Fångkolonien å Singeshult.

1 föreståndare	B 15
----------------------	------

Befattning

Lönegrad

Bevakningspersonal.

12 uppsyningsmän	B 10
6 yrkesmästare av 1:a klass	B 10
45 överkonstaplar	B 8
29 yrkesmästare av 2:a klass	B 8
402 vaktkonstaplar	B 6
4 första vaktfruar	B 6
36 vaktfruar	B 1;

dels fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1936/1937:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, förslagsvis kronor 2,193,300
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat:
 - a) Lön och tjänstgöringspenningar eller motsvarande kronor 1,200

Av lö n i n g s s t a t.

	Lön eller mot- svarande	Tjänstgö- ringspen- ningar eller motsvarande	Summa
1 kokerska.....	400	200	600
1 kokerska.....	400	200	600
<i>Anm. För envar av an- givna två kokerskor kan lönen efter 5 år höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.</i>			
Summa	—	—	1,200

- b) Ålderstillägg, förslagsvis kronor 200 » 1,400
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, förslagsvis » 146,900
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:
 - a) Grundavlöningar
m. m., förslagsvis kronor 263,500
 - b) Avlöningsförhöjningar
m. m., förslagsvis » 63,900 » 327,400
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, förslagsvis .. » 45,000

Summa kronor 2,714,000;

*dels ock till Avlöningar till befattningshava-
 re å fångvårdsstaten för budgetåret 1936/
 1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 2,714,000.*

4. Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten: Omkostnader, förslagsanslag.
 Detta anslag är i riksstaten för budgetåret 1935/1936 upptaget med 1,215,000 kronor. Genom beslut den 15 juni 1935 har Kungl. Maj:t fastställt omkostnadsstat för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, att tillämpas tillsvidare under budgetåret 1935/1936.

Förut omförmälda sakkunniga ha anfört att efter nedläggande av kronohäkterna i Norrtälje, Karlshamn, Ängelholm och Uddevalla besparingar kunna göras på utgiftsposter, som beröra dessa häkten, till belopp av sammanlagt 12,700 kronor, varjämte vissa andra besparingar kunna vinnas genom den koncentration som nedläggandet medför. Sistnämnda besparingar kunde, enligt vad de sakkunniga uttalat, beräknas till omkring 1,300 kronor. En sammanlagd besparing på omkring 14,000 kronor skulle således uppkomma. Genom kronohäkternas nedläggande komme emellertid de på förevarande anslag belöpande transportkostnaderna för rannsakningsfångar till och från rannsakningsplatserna samt för bötesfångar att ökas, men denna ökning syn-tes ej böra beräknas högre än till 1,000 kronor för år. Det vore härvid att märka, att i vissa fall städerna skulle betala transporter av sina rannsakningsfångar. Anslaget till omkostnader borde således kunna nedsättas från 1,215,000 kronor med 13,000 kronor till 1,202,000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har i sin skrivelse den 13 september 1935 med anslags-
 äskanden till 1936 års riksdag framhållit att, då den av Kungl. Maj:t den 15 juni 1935 fastställda omkostnadsstaten, som innebure en väsentlig omläggning i jämförelse med omkostnadsstaterna för föregående budgetår, varit i tillämpning allenast från den 1 juli 1935, styrelsen saknade möjlighet att närmare bedöma verkningarna av densamma. Med hänsyn härtill har styrelsen föreslagit, att förslagsanslaget Fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten: Omkostnader för budgetåret 1936/1937 upptages med oförändrat belopp 1,215,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts torde ingen annan ändring vara att vidtaga beträffande förevarande anslag för budgetåret 1936/1937 än att detsamma med hänsyn till nedläggande av de fyra kronohäkterna sänkes från 1,215,000 kronor med 13,000 kronor till 1,202,000 kronor. Detta belopp understiger med 300 kronor det i statsverkspropositionen beräknade beloppet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*till Fångvårdsstyrelsen och fångvårdssta-
 ten: Omkostnader för budgetåret 1936/
 1937 anvisa ett förslagsanslag av kronor 1,202,000.*

5. Ersättande av visst förskott för fångvårdens övertagande av Singeshult.
 Genom beslut den 3 maj 1918 bemyndigade Kungl. Maj:t fångvårdsstyrelsen att vid Singeshult försöksvis anordna en arbetskoloni för straffångar, och an-

visades för ändamålet visst belopp att bestridas från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Till jordinköp för fångkolonien vid Singeshult samt för vissa ombyggnadsarbeten därstädes anvisade 1919 års lagtima riksdag på tilläggsstat för samma år visst anslag.

Efter framställning av Kungl. Maj:t i en den 18 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 219, medgav riksdagen dels att till uppförande vid fångkolonien å Singeshult av en logementsbyggnad och en byggnad inrymmande bostad för uppsyningsman m. m. ett belopp av högst 60,000 kronor finge efter Kungl. Maj:ts prövning av fångvårdsstyrelsen av tillgängliga medel tills vidare förskotteras för att sedermera återbetalas av den från jordbruket vid kolonien inflytande avkastning eller köpeskillingar för områden, vilka kunde komma att från de till kolonien hörande fastigheter för försäljning avskiljas, dels ock att till dess återbetalning skett medlen i fångvårdsstyrelsens huvudbok redovisades å konto »Förskott för fångvårdens övertagande av Singeshult».

Därefter hemställde Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag (andra huvudtiteln s. 86) om särskilt anslag för inköp av vissa fastigheter för fångkolonien, därvid framhölls att, enär tidigare medgivna förskott då ännu ej blivit ersatta samt dessa ej heller, så vitt då kunde bedömas, torde förrän efter åtskilliga år kunna ersättas, det syntes lämpligast att särskilt anslag för ändamålet beviljades. Skulle i framtiden en försäljning av det till inköp ifrågasatta området komma i fråga, kunde statsverket i varje fall bliva gottgjort för utgiften. Även detta förslag vann riksdagens bifall.

Å nu förevarande förskottskonto har i fångvårdsstyrelsens huvudbok för budgetåret 1934/1935 utbalanserats ett belopp av 51,046 kronor 93 öre.

Statens organisationsnämnd har i sitt den 11 oktober 1933 avgivna betänkande angående fångvårdens framtida ordnande föreslagit, bland annat, att erforderligt belopp anvisades för avskrivning av — förutom ett lämnat förskott för anordnande av ett jordbruksfängelse vid centralfängelset i Mariestad — förskotten för inrättandet av fångkolonien å Singeshult.

I underdånig skrivelse den 12 september 1934 angående anslagsäskanden till 1935 års riksdag har *fångvårdsstyrelsen* föreslagit, att för täckande av det å förskottskontot kvarstående beloppet 51,046 kronor 93 öre anslag äskades för budgetåret 1935/1936.

Riksräkenskapsverket har, sedan Kungl. Maj:t genom remiss den 6 juni 1935 anbefallt ämbetsverket att avgiva förslag om avskrivning av ifrågavarande förskott, i utlåtande den 21 juni 1935 anfört, att något nämnvärt överskott av jordbruksdriften vid Singeshult ej syntes tillsvidare vara att påräkna, vadan förskottet icke torde kunna amorteras på sätt Kungl. Maj:t från början avsett. Ämbetsverket hade tidigare i likhet med fångvårdsstyrelsen tillstyrkt, att anslag äskades för avskrivning av förskott, varav nu ifrågavarande belopp utgjorde en rest. Kungl. Maj:t hade emellertid ej biträtt de i ärendet föreliggande förslagen. Därest anslag icke ansåges böra äskas av riksdagen, syntes avskrivning kunna ske därigenom att beloppet såsom avseende förlust å jordbruksdriften vid upprättande av bokslutet för budgetåret 1934/1935 avfördes å inkomsttitel »Överskott för fångvårdens arbetsdrift».

Departements-
chefen.

Såsom riksräkenskapsverket framhållit torde nämnvärt överskott av jordbruksdriften vid Singeshult ej kunna förväntas. De tidigare planerade åtgärderna att genom upparbetande av särskilda brukningsdelar och genom försäljning av dessa förvärva inkomster ha ej kunnat genomföras, varför ej heller härigenom några medel torde kunna inflyta till förskottens täckande.

Då det nu gäller att finna en annan utväg för täckande av förskotten i fråga, synes det icke erforderligt att för ändamålet äskas särskilt anslag. I stället torde förskotten böra avföras å inkomstiteln »Inkomster vid fångvården». Som emellertid vid förskottens beviljande uttryckligen förutsatts, att dessa skulle återbetalas av avkastningen vid kolonien eller av köpeskillingar för därifrån avskilda områden, synes mig riksdagens medgivande böra inhämtas för vidtagande av sådan åtgärd.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ännu ej ersätta förskott för fångvårdens övertagande av fångkolonien å Singeshult eller 51,046 kronor 93 öre må vid upprättande av bokslut för budgetåret 1935/1936 avföras å den i riksstaten för samma budgetår under uppbörd i statens verksamhet uppförda inkomstiteln »Inkomster vid fångvården».

Vad föredragande departementschefen under förenämnda punkter, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sigrid Linders.